

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

35. An irregularitas contracta ex defectu lenitatis sit dispensabilis ab Episcopo, vel Praelato Regularium? Et an Commissarius Cruciatæ possit in prædicta irregularitate dispensare? Ex p. 4. tr. 2. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Sup. hoc in
tem. in
Ref. 45. 46.
48. 49. & hic
infra in §. ve-
rum his hu-
ius Ref.

29. Tertium dubium, an homicidium factum ex rixa, repentina inducat irregularitatem dispensabilem ab Episcopo: afferunt aliqui esse homicidium casuale, si quis rixat, quæ repente suboritur, alium occideret, adhuc intendens occisionem, dum tamen antecedente ad rixam animum occidendi non habuisset, sed ex Patre Suatez asserit Pater Andreas Mendo. in Bull. Cruc. disp. 37. cap. 6. num. 67. hanc esse nimiam ampliationem, & extensionem. Homicidium casuale est, quod non fit ex proposito: hoc est, ex voluntate occidendi: in casu autem presenti ille homo directe habet occidendi voluntatem, quæ stat cum contentione repente suborta, & hanc sententiam docet etiam nouissimè Theodorus Amydenus de Stylo Datarie, lib. 1. cap. 13. num. 16. sic asserens, Hinc alia declaratio exponens verba non ex proposito, &c. Quod illa verba ad homicidium illud, quod rixa committitur nullo modo extendi possunt, quod enim non fit casu, vel vim repellendo à contrario sensu fit ex proposito: igitur, qui in rixa occidit, cum armis rem gerat, quibus ut plurimum fit occisio, ad proinde non casu, id est, non præter intentionem occidat, erit homicida voluntarius, etsi non præmeditate homicidium commiserit. Adeo ut Doctores occidentem in rixa passim homicidam voluntarium appellent, & Io. Andreas & Host. in cap. de infantibus extra: de his qui fil. occidit. censent Patres calore iracundiæ filios occidentes voluntarios esse homicidas: quod titulus ipse demonstrat, dum dicitur, tales sponte occidere, id ipsum stylus Signaturæ Pœnitentiariæ comprobat, quæ cum iis velut cum homicidis voluntariis agit, non nisi de licentia Sanctissimi dispensando. Verum tamen est digniores esse venia, quam illos qui præmeditate occidunt. Hucusque Amydenus.

11. Probari potest hæc opinio à similitudine Gregorius XIV. statuit ne committentes homicidia in tra Ecclesiam gauderent eius immunitate. Quærent D. D. an si aliquis committeret homicidium in Ecclesia ex aliqua rixa inopinata, gauderet immunitate, & negativè respondet. Ita amicissimus, & doctissimus civis meus Pater Tancredi de Relig. tract. 1. lib. 4. disp. 8. quest. 5. num. 18. Ianuarius de casibus referu. tom. 1. resolut. 64. num. 27. Bonacina disput. 2. quest. 3. punct. 26. §. 7. num. 11. Fatinaeus in append. cap. 6. num. 229. & ex nostris P. Delbene de Immunit. tom. 2. cap. 16. dub. 19. sect. 4. n. 2. nam Gregorius XIV. in sua Bulla sequitur absolute, & non distinguit inter homicidium ortum ex rixa, vel ex conducto sui, & in nostro casu Concilium loquitur absolute, de homicidio voluntario, & non distinguit si proveniat ex rixa inopinata, vel non. Ergo.

12. Verum his non obstantibus non de sunt Doctores asserentes Episcopum posse dispensare, non solum in irregularitate orta ex homicidio casuali, ut dictum est, sed etiam ex homicidio voluto, non ex consilio aut matura deliberatione factò: sed ex repentina ira, vel rixa. Ratio sumitur ex illis Concilij verbis supra allegatis: cum qui per insidias, aut per industriam occiderit Proximum de altari euelli debeat. Item illis: si vero homicidium non ex proposito, sed casu, &c. Ergo ut Episcopus dispensare in hac irregularitate nequeat, Concilium requirit, ut homicidium sit factum animo deliberato: Ergo si per subitam rixam contingat, Episcopus dispensare poterit si delictum sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum vel si fuerit deductum, iam cessarit strepitus iudicialis: & ita hanc sententiam tenent Avila, Rodriguez, Peyrinus, Coninch, Machadus, & Marchinus, à me alibi adductus, quibus nunc addo Hieronymum Garfiam in Politic. Regul. tom. 2. tract. 10. difficult. 6. dub. 5. punct. 3. num. 16. vbi alle-

ter, Pueden assi mismo los dichos dispensar en el homicidio occulto voluntario cometido, no de proposito, ni con pensada deliberacion, sino ex motu repentino ira, vel rixa. La razon se toma del mismo Concilio, parlando el. cap. 6. de la sess. 24. con el cap. 7. de la sess. 14. donde se exceptua el homicidio voluntario no como quera, sino el cometido por insidias, aut ex proposito, luego en esto muestra el Concilio, que solo pretende exceptuar el homicidio, que se haze con animo deliberado, y consultado, y no el que se commette de repente movido de vna colera repentina. Ita ille cui adde nouissimè me citato Antonellum de Regim. Eccles. lib. 2. cap. 8. num. 13 & me citato Squillante de Priuil. Episc. part. 3. cap. 8. num. 13. Ad rationem vero superius adductam respondeo plures Doctores docere contrariam sententiam. Ita me citato doctet Angelus Donatus de Asglis Resolucion. 112. & alij.

13. His itaque suppositis ex supraactis opinionibus, ego puto priorem negativam esse, probabiliorē, secundam verò affirmatiuam sua non carere probabilitate.

14. Quartum dubium an Episcopus possit dispensare in irregularitatibus deductis ad forum contentiosum post finitum iudicium, reum punitum, & penitentia peracta: Aliqui affirmatiuè respondent, & ita præter Henriquez, Auilam, Reginaldum, & alios à me alibi adductos tenet nouissimè Ludouicus Buil. doctor Parisiensis, qui edidit eruditum opus de Triplici examine in append. de cens. §. 14. vbi sic ait: Dubitatur etiam de irregularitate orta ex iis, que deducta sunt ad forum contentiosum. Intelligendum vero est Episcopum non posse dispensare, quando virget accusatio & iuris prosequutio: Nam si terminatum sit iudicium & reus satisfecit penam delicti luens, em susinens, poterit per Episcopum dispensari; Nam intentum Concilij fuit seruare iudicium auctoritatem, qua tota, & integra seruata est, vbi reus penam susinens: Ita ille cui etiam nunc adde doctum Patrem Iosephum Ianuarium de Cas. referu. par. 2. resolut. 70. num. 103 & me citato Garfiam in Politic. Regul. tom. 2. tract. 10. difficult. 6. dub. 5. punct. 2. num. 17. & me citato Martiaum de Sancto Ioseph in mon. Confess. lib. 1. tract. 20. de Pœnit. num. 91. & me citato iterum Garfiam Theolog. moral. tract. 1. disput. 1. dub. 3. punct. 5. num. 17. & me citato Andreæ Mendo in Bull. Cruc. disput. 23. cap. 6. n. 71. Idem docet Antonius Escobac. in Theol. moral. tract. 4. exam. 6. cap. 5. §. 6. num. 155. Fragosus de Repub. Christi. tom. 2. lib. 8. disput. 18. §. 4. num. 55. Antonius Francisc. in pastor. tract. 1. quest. 2. num. 25. Chassaingh de Priuileg. Regul. tract. 2. cap. 1. prop. 7. Vnde ex his apparet quam immerito hanc sententiam quidam Religiosus his diebus vocauerit improbabilem. Et hæc omnia in responsum, supra dictorum dubiorum, quæ ex Germania propolita mihi fuerunt nouissimè rescripti.

RESOL. XXXV.

An irregularitas contracta ex defectu lenitatis sit dispensabilis ab Episcopo, vel Prelato Regularium?
Et an Commissarius Cruciate possit in prædicta irregularitate dispensare? Ex part. 4. tractat. 2. Ref. 69.

§. 1. Negatiuam sententiam docent penes Barbofam vbi infra, decem Doctores, quibus ego addo Præpos. in 3. part. quest. 5. de irregularitate, dub. 13. num. 111. Mauritium Alzed in praxi

Sup. hoc in
rom. 9. tr. 1.
ex Ref. 28. §.
sed quid dic-
endum, si-
quis, & in
Ref. 7, &
76.

Sup. hoc in
Resolucionibus
not. prima
post præter-
teriam hu-
ius Ref.

Alibi in Re-
solucionibus
positis in an-

... de pres. Episc. part. 2. cap. 6. num. 46. Franc. Leo. ...
... de pres. Episc. part. 2. cap. 8. num. 32. Petrum
... de pres. Episc. part. 2. cap. 8. num. 32. Petrum
... de pres. Episc. part. 2. cap. 8. num. 32. Petrum

ocultas, y no deduzidas a jurzio, se entiendo en aque-
llas, que provienen de alguna culpa; pero no en las
que nacen de defectos, y acciones inculpables, como son
las que contraen los ministros de justicia, acusadores,
testigos &c.
2. La parte affirmativa defenden Caspariano, Bar-
bosa, y otros Clasicos Autores, fundados tambien en
la misma facultad, que el Concilio concede a los
Obispos, para que puedan dispensar en todas las irre-
gularidades, que nacen de delitos occultos, excepto el
homicidio voluntario. De manera, que no siendo ho-
micidio propriamente (segun consta de doctrina de San
Augustin, y Santo Thomas,) el que es justo, juz-
gan, que por esta razon podran dispensar en el los
Obispos.] Ita ille.

... de pres. Episc. part. 2. cap. 6. num. 46. Franc. Leo. ...
... de pres. Episc. part. 2. cap. 8. num. 32. Petrum
... de pres. Episc. part. 2. cap. 8. num. 32. Petrum

3. Puto igitur utramque sententiam satis proba-
bilem esse. Et ratio affirmativa sententia desumitur
ex hoc Decreto Concilij, vbi conceditur Episcopis
facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus ex
delicto occulto proueniens, excepta ea que ori-
tur ex homicidio voluntario. Atqui homicidium ex
defectu lenitatis non dicitur proprie homicidium:
homicidium enim est factum iniustum lege humana,
& diuina prohibitum, vt ex S. Augustino lib. 1. de li-
bero arbitrio, c. 4. tradit Sanctus Thomas 2. 2. q. 6. 4.
art. 6. Ergo Episcopus in homicidio iusto poterit di-
pensare. Et ita hanc sententiam me citato tanquam
probabilem admittit etiam nouissime Stephanus
Baunius Societatis I E S V in Theol. moral. tom. 2. tra-
ctat. 11. q. 59. §. dico sexto, ver. Et tamen contraria
opinio.

4. Nota tamen hic obiter cum Caspensi in *Curso
Theologico* tom. 25. dispus. 5. sect. 13. num. 94. posse
Prelatos Regulares dispensare in irregularitate con-
tracta ex defectu lenitatis circa suos subditos quod
ego alibi satis probaui.

Sup. hoc in
Ref. preteri-
ta. §. Quid.
& in aliis
eius anno,
prima dicti
§.

RESOL. XXXVII.

Quidam minister iustitiæ ex timore cuiusdam Ma-
gnatis non impedit homicidium ab illo perpetratum,
quare quaesit a me, an super irregularitatem
contractam possit dispensationem obtinere ab Epi-
scopo vigore Concilij Tridentini sect. 14. c. 6.
Ex quo cursum inferuntur alij diuersi casus, videlicet
pro Medico, Rege, Governatores subditis, custodi-
bus viarum, Domino, patre, marito, tuto, cura-
tore, pedagogo, Aduocato, Procuratore; & testes
pro quolibet eorum est difficultas in textu huius
Resolutionis, an incurrant irregularitatem pro ho-
micidio, vel mutilatione sequuta ex eorum omis-
sione, negligentia, & iniuria. Ex p. 10. tr. 11. &
Mis. 1. Ref. 20.

§. 1. **C**ommuniter Doctores asserunt: si tenetis
ex iustitia homicidium impedire, te irre-
gularem fore, non impediendo, cum possis. Sic Na-
uarrus, cap. 27. n. 231. & 233. Hentiquez. lib. 24. c. 12.
numer. 10. Manuel Rodriguez, verb. irregularitas,
cap. 178. concl. 4. & 5. Suarez disp. 46. sect. 4. num. 3.
& 5. Auila 7. par. disp. 6. sect. 2. dub. 7. concl. 1. & 2.
Toletus, lib. 1. c. 83. num. 4. Bonacina, de irregulari-
tate & disp. 7. q. 4. punct. 8. num. 37. & alij apud ipsos.
Et probatur; quia causa moralis est homicidij; vt
dicitur in cap. Non inferenda & cap. Qui potest. 2.
q. 3. ibi. Qui potest obuiare, & perturbare peruersos,
& non facit; nihil est aliud, quam fauere impietati
eorum: neque caret scrupulo societatis occulta, qui
manifesto facinori desinit obuiare. Et in cap. vlt. eius-
dem causa, & questionis, dicitur, Qui desinit obuiare,
cum possit consentiri.

Sup. hac do-
ctrina in to-
5. tr. 5. Ref.
110. à lin. 5.
verf. infer-
tur, & late in
Ref. 133. &
etiam pro
multis pera-
sonis delin-
guatis in
hoc textu.

RESOL. XXXVI.

An Episcopus vigore Concilij Tridentini possit di-
pensare in irregularitate contracta a ministris
iustitiæ ex defectu lenitatis?
Et notatur posse Prelatos Regulares dispensare in
irregularitate contracta ex defectu lenitatis circa
suos subditos. Ex p. 7. tr. 1. Ref. 26.

Ego in part. 4. tract. 2. Resolutione 69. & 70.
plures Doctores adduxi negatiuam, & as-
seruatiuam sententiam sequentes; & ideo me etiam
citato sic asserit nouissime Machadus de perfecto
Concess. tom. 1. lib. 1. part. 3. tract. 8. docum. 8. n. 2.
Comentando pues por los Obispos, digo, que es que
se dispensa, segun se ha visto en la irregularidad, que
ex defectu lenitatis contraen por causa del homicidio
iusto los Obispos, & denas ministros de justicia, acusadores,
testigos, &c. y los demas de que hemos tratado, que con-
traen, y cooperan al homicidio iusto. Esta question
es tan dudosa; por no aver Derecho que la determine:
que viene a ser comun conya comun. Si bien mas re-
cobada la negativa, la qual tienen Navarro, Suarez,
& mas de veinte Autores; fundados en que la facul-
tad, que el Concilio Tridentino concede a los Obispos
para que puedan dispensar en las irregularidades